

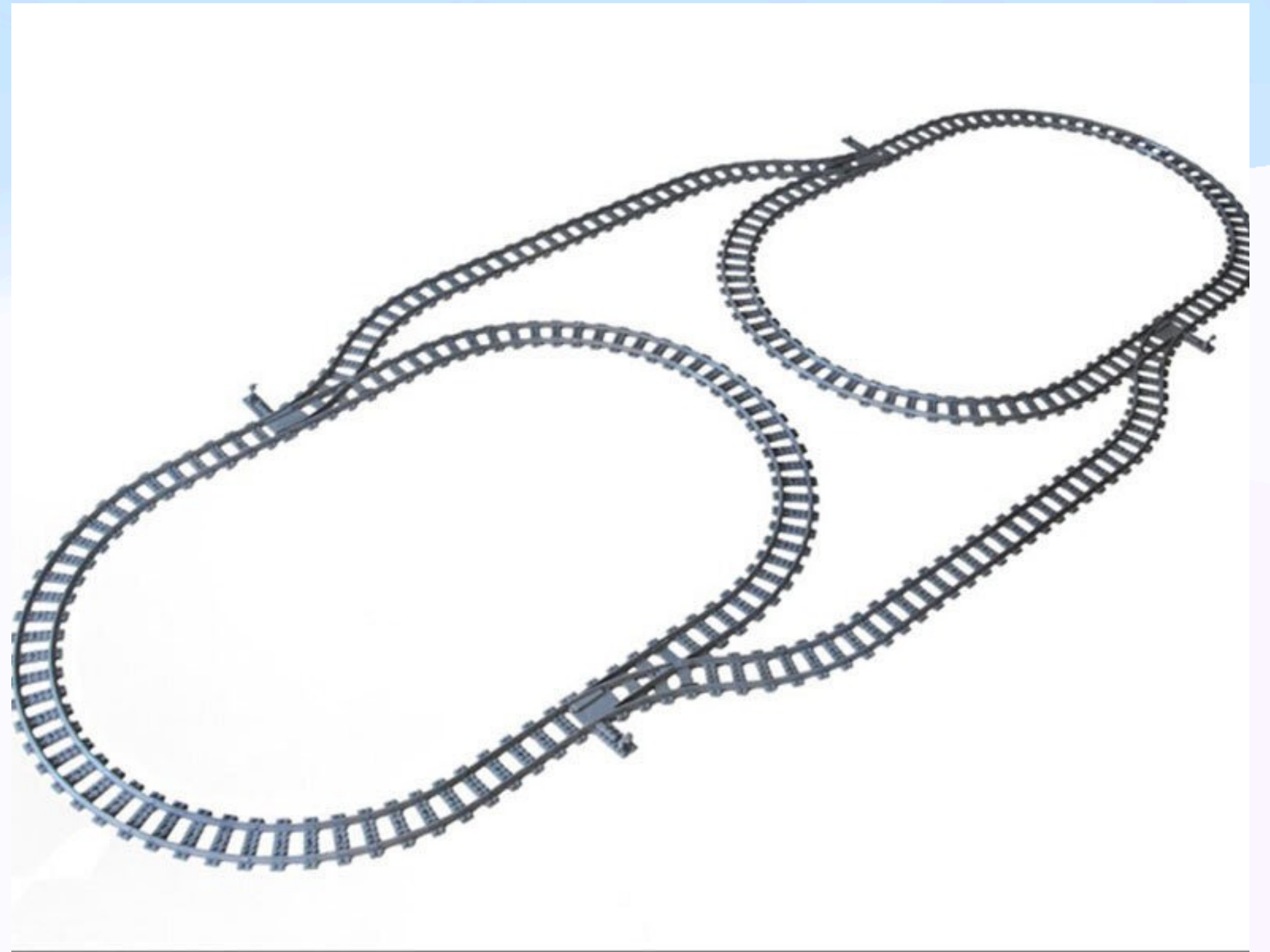
KUIDAS OLLA VEDUR (edasi) ja KUHU VIIVAD RÖÖPÄD?

ideekorje

Triin Kallas, 27. veebruar 2025

Taust

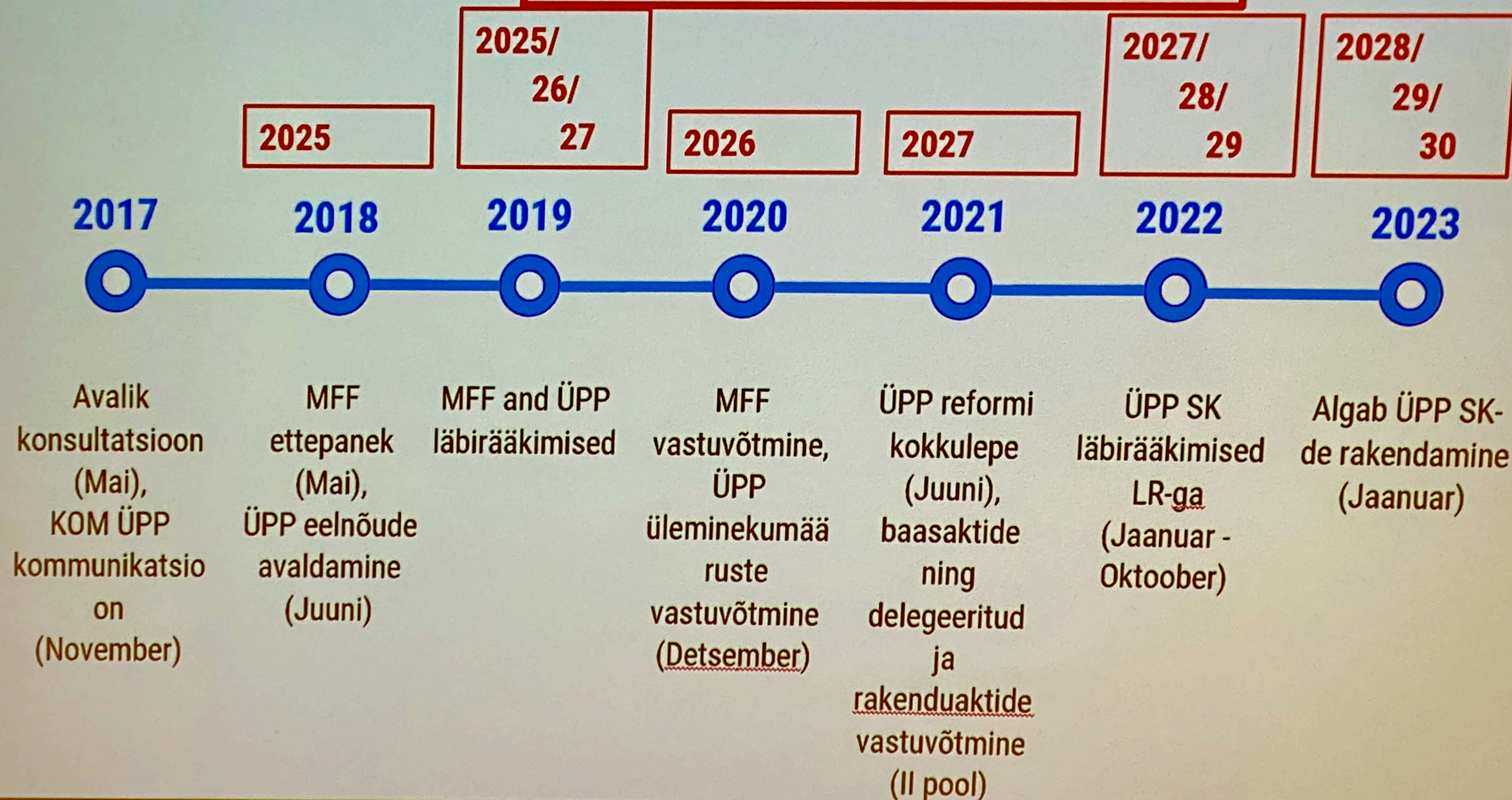
- Läbirääkimised Euroopa tasandil
- Eesti arengud

ÜPP SK ajakava

ÜPP SK ettevalmistus

- vajadused, eesmärgid, sekkumised
- Mõjude hindamine ja KSH
- rakendusaktid

Avalik konsultatsioon 2028+

Ettevalmistamisel

Avalik konsultatsioon

Konsultatsiooniperiood

12 Veebruar 2025 - 06 Mai
2025

Tagasiside: avatud

- [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi rahalised vahendid konkurentsivõime toetuseks,](#)
- [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi rahalised vahendid välistegevuse toetuseks,](#)
- [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi piiriülese hariduse, koolituse ja solidaarsuse, noorte, meedia, kultuuri ja loomesektorite, väärtuste ja kodanikuühiskonna toetuseks,](#)
- [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi rahalised vahendid elanikkonnakaitse ning kriisideks valmisoleku ja neile reageerimise toetuseks,](#)
- [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi rahalised vahendid ühtse turu ja liikmesriikide ametiasutuste koostöö toetuseks,](#)
- [ELi järgmine pikaajaline eelarve – ELi eelarve tulemuslikkus.](#)

Ajajoon (ELARD)

<https://elard.eu/advocacy/>

ORGANIZATION [WHAT'S GOING ON?](#) OUR PROJECTS – ELARD KNOWLEDGE HUB LEADER YOUTH COMMUNITY POSI

LEADER/CLLD CONTACT

- **28 Apr 2025** Institutional
[Agriculture and Fisheries Council](#)
- **31 Mar - 02 Apr 2025** External
[Conference: Prosperous community opportunities for a shared future](#)
- **24 Mar 2025** Institutional
[Agriculture and Fisheries Council](#)
- **24 Feb 2025** Institutional
[Two EU Council Conversations: 1\) Communication on the Vision for agriculture and food and 2\) the application of Rural Proofing](#)
- **20 Feb 2025** External
[Adoption of opinion on post-27 LEADER and CLLD programming](#)
- **19 Feb 2025** Institutional
[Publication of the Vision for Agriculture and Food](#)

Alusdokumendid

ELi põllumajanduse tulevikku
käsitlev strateegiline dialoog
2024

Kinnitati 19.02.2025

<https://leaderliit.eu/ek-tutvustas-eli-uut-pollumajanduse-ja-toidutootmise-tegevuskava/>

„Maapiirkondade arengu
pikaajaline visioon –
tugevamad, ühendatud,
vastupanuvõimelised ja
jõukad ELi maapiirkonnad“
2021

Vision for Agriculture and Food

4 prioriteetset valdkonda:

- Sektori atraktiivsus
- Konkurentsivõime ja vastupidavus
- Tulevikukindlus
- Õiglased elu- ja töötingimused maapiirkondades

Vision for Agriculture and Food

- (p 21) "In 2025, the Commission will launch an updated EU Rural Action Plan that will be **consolidated** with projects, initiatives and actions from numerous policies of the EU to respond to the new European policy priorities post-2027. The **rural proofing principle**, including territorial impact assessments, will be further operationalised and sufficiently resourced at EU level. Moreover, the **Rural Pact**, launched in 2021 to provide a framework for cooperation with stakeholders, will be further strengthened as the instrument for dialogue and engagement of civil society and rural communities – both in supporting implementation and policy discussions. The Commission will also take further action to address the targeted **spread of disinformation** in rural areas.
- (p 20-22) "Participatory local development tools, like **LEADER**/community-led local development and other forms of cooperation like **Smart villages**, which proved their efficiency, will be further strengthened. The concept of **functional rural areas** will be further developed in view of addressing the gap in the availability and affordability of services for rural citizens, in line with the Commission's commitment to address the need for an effective '**right to stay**' for all European citizens. This concerns all rural areas, with relevance for remote areas and those that do not have immediate access to services offered by towns and cities. Here, small and medium-sized towns have an important role in providing access to services and infrastructure."

Regioonide Komitee

arvamus 20.02.2025

„Kuidas saab LEADERi ja kogukonna juhitud kohaliku arengu kavandamine 2027. aasta järgseks ajaks aidata kaasa ELi maapiirkondade pikaajalise visiooni paremale rakendamisele“

<https://leaderliit.eu/regioonide-komitee-kohalike-tegevusruhmade-ja-kogukondade-juhitud-programme-tuleb-tugevdada-ja-lihtsustada/>

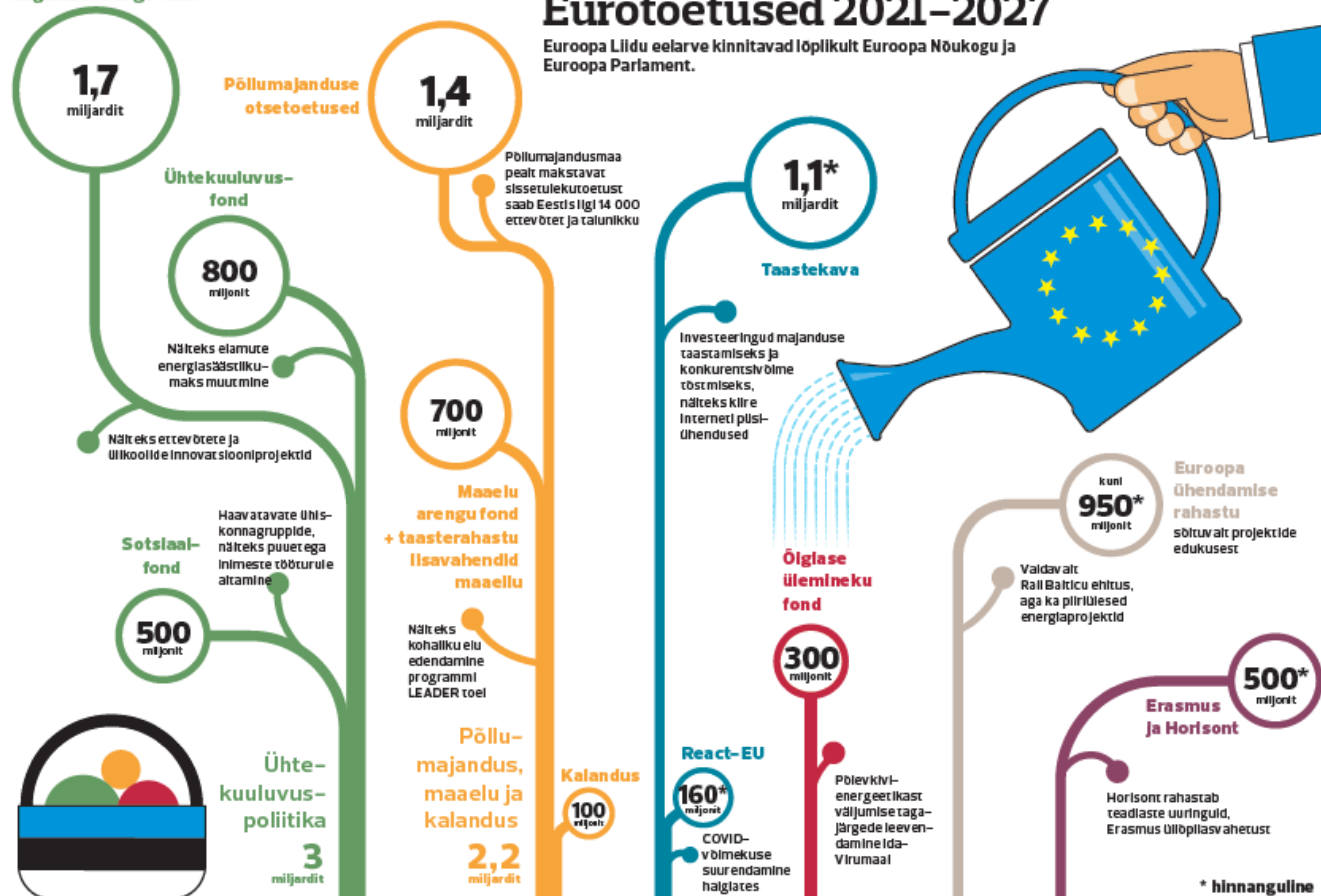

Regioonide komitee peamised ettepanekud

- **CLLD rahastamine ühest fondist ja kohustusliku miinimumi kehtestamine**
 - juhtfondi moodustamine, millesse panustaksid Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD), Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond Pluss (ESF+) ja Õiglase Ülemineku Fond (JTF+)
- **Administratiivne lihtsustamine**
 - ettemaksed projektitaotlejatele (80% väljamaksmine kohe pärast taotluse heakskiitmist) ning ühekordsete maksete (*lump sum*) kasutamine väikeste projektide puhul

Eurotoetused 2021–2027

Euroopa Liidu eelarve kinnitavad lõplikult Euroopa Nõukogu ja Euroopa Parlament.

* hinnanguline

Euroopa Liit
Euroopa arengufondi
ja investeerimisfondide

Eesti
Arengufondi

TOETATAVAD VALDKONNAD

Inimestele lähedasem Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 193 MLN €

- Linnapiirkondade arendamine
- Regionaalne ettevõtlus ja kohalikud avalikud teenused

Sotsiaalsem Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 168 MLN €
EUROOPA SOTSIAALFOND+ 514 MLN €

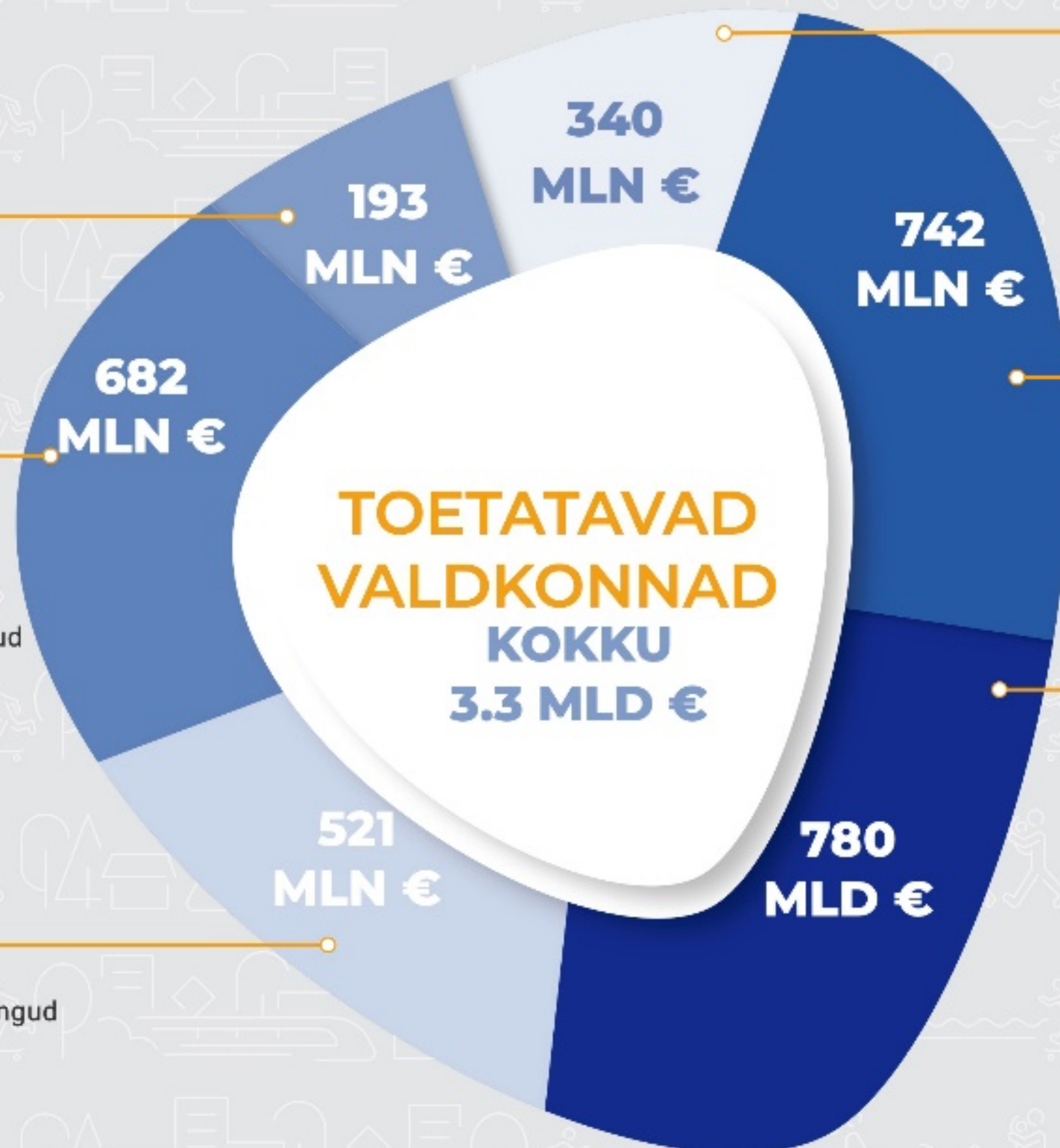
- Õppe seostamine tööturu vajadustega, elukestev õpe
- Põhikoolivõrgu korrastamine
- Sotsiaal ja tervishoiu taristu investeeringud
- Pikaajalise hoolduse korraldus
- Eesti keel ja lõimumine
- Lapsed ja noored
- Enim puudust kannatavad inimesed
- Töövõimereform II ja terviseedendus
- Tööhõive

Ühendatum Eesti

ÜHTEKUULUVUSFOND 521 MLN €

- Keskkonnasäästliku transpordi investeeringud
- Maateetranspordi investeeringud
- KOV kergliiklusteed

Toetuste summad on ilma tehnilise abita.

Õiglane üleminek

ÕIGLASE ÜLEMINEKU FOND 340 MLN €

Majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgede leevendamine piirkondades, mida kliimanetraalsusele üleminek mõjutab kõige rohkem:

- Mitmekesine ja nutikas ettevõtluse areng
- Atraktiivne elukeskkond

Nutikam Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 742 MLN €

- Innovatsioonivõimekuse kasvatamine
- Teadusvõimekuse kasvatamine
- VKEde konkurentsivõime suurendamine
- E-riigi arendamine
- Kiire internet

Rohelisem Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 541 MLN €
ÜHTEKUULUVUSFOND 239 MLN €

- Energiatõhususe suurendamine
- Säästlik energiatarbimine, taastuvenergia
- Kliimamuutustega kohanemine ja valmisoleku tõstmine
- Ringmajandus ja roheinnovatsioon
- Suuremate linnapiirkondade säästev liikuvus

Eesti 2035

Eesti raamseisukohad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika 2028. aastal algava perioodi läbirääkimisteks

Kinnitati VVs 23. jaanuaril 2025

<https://leaderliit.eu/eesti-valitsus-kiitis-heaks-upp-2027-perioodi-raamseisukohad/>

“Samuti jätkame varasematest perioodidest tuntud kogukonna juhitud kohaliku arengu sekkumise ehk LEADER meetme rakendamist.

LEADER on strateegiakava kohustuslik osa, kus vähemalt 5% EAFRD koguosalusest tuleb reserveerida programmi LEADER jaoks.”

Kohalike strateegiate fookus on:

- ettevõtluse arendamine, eelkõige uute tasuvate töökohtade ja/või innovaatiliste lahenduste kaudu;
- kohalike kogukondade, elanike ning noorte tulevikuliidrite võimestamine;
- teenuste kättesaadavuse parandamine, sh läbi kogukonnateenuse arendamise;
- keskkonna- ja kliimasõbralike (sh bio- ja ringmajandust propageerivate) lahenduste välja töötamine ja rakendamine;
- maaelu positiivse kuvandi säilitamine ja propageerimine, sh arukate külade edendamine.

10 juurprobleemi:

1. piirkondlikud erinevused töökohtade kättesaadavuses ja tööalastes eneseteostusvõimalustes
2. piirkondlik ebavõrdsus inimeste sissetulekutes ja vaesuses
3. piirkondade vahelised erinevused tervises ja tervena elatud eluaastates
4. regionaalne ebavõrdsus ühiskonnaelus osalemise ning vaba-aja ja haridusega seotud eneseteostusvõimalustes
5. regionaalne ebavõrdsus liikumisvõimalustes ja ühendustes
6. regionaalne ebavõrdsus inimeste igapäeva elutingimustes
7. piirkondlikud erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ja ligipääsus kapitalile
8. piirkondlikud erinevused ettevõtetele vajalike oskustega tööjõu kättesaadavuses
9. KOVde piirkonniti erinev finants-, arendus- ja teenuste osutamise võimekus
10. piirkondlikud erinevused KOVde arenguväljavaadetes seoses rände ja elanike arvu muutustega

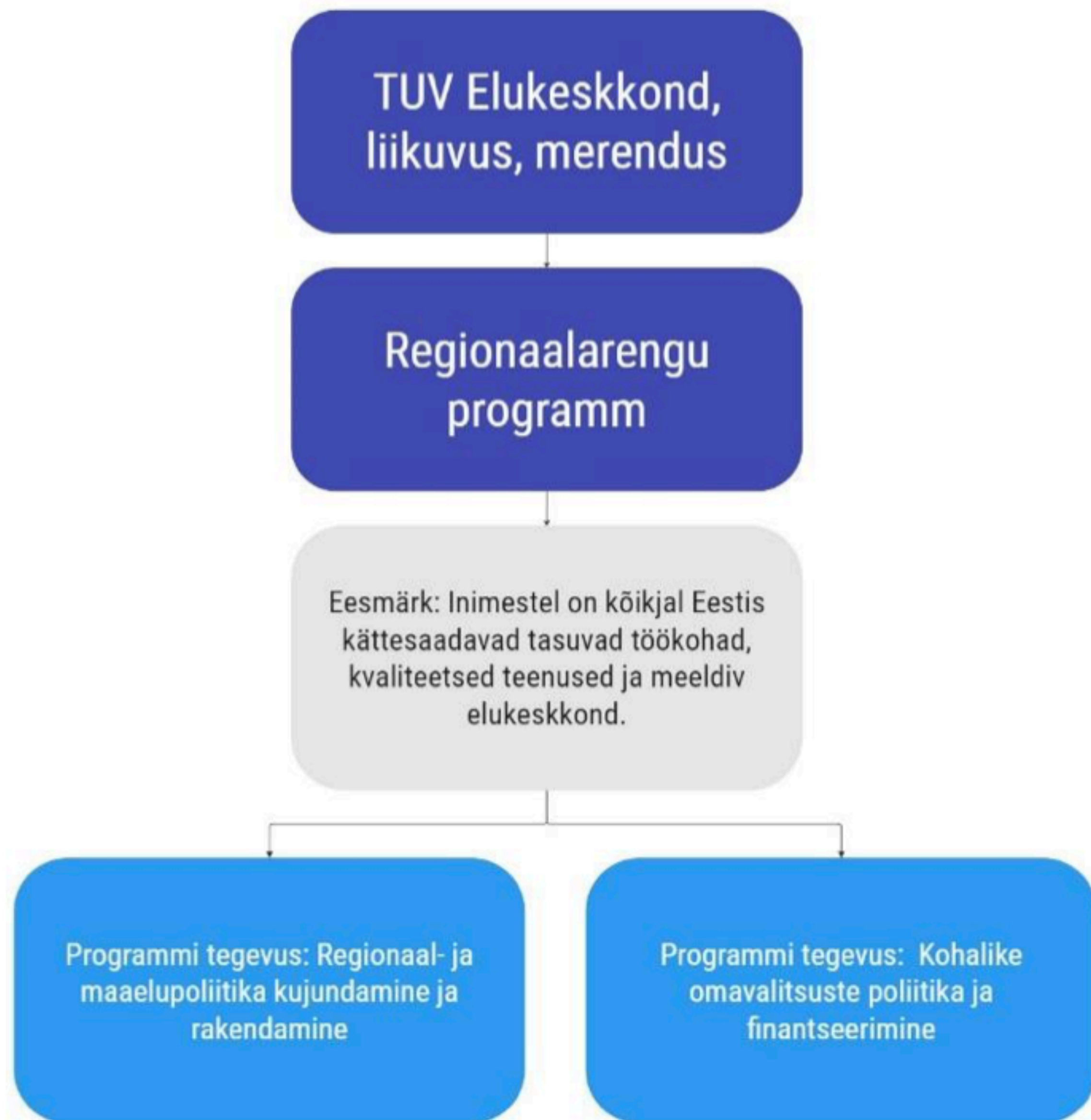
RAHANDUSMINISTEERIUM

Regionaalse arengu tegevuskava 2021

REGIONAALARENGU programm 2025–2028

EELNÕU

1.10.2024

Programmi tegevus	Eelarve	Eelarve prognoos		
	2025	2026	2027	2028
Regionaal- ja maaelupoliitika kujundamine ja rakendamine	152 345 135	143 523 634	105 856 058	92 755 127
Kohalike omavalitsuste poliitika ja finantseerimine	30 622 888	54 551 724	63 392 193	62 960 847

10.11.2023

Juhend tasakaalustatuma regionaalse arengu sihiga arvestamiseks toetuse andmise tingimuste koostamisel

Tasakaalustatuma regionaalse arengu saavutamiseks on oluline kõigi valdkonnapoliitikate panus. Kuna suur osa investeeringutest ja reformidest viiakse ellu välisvahendite toel, on eriti oluline tähelepanu pöörata neist vahenditest rahastatavate toetusmeetmete regionaalsele mõjule – eriti arvestades asjaolu, et piirkondade arenguerinevusi mitte arvesse võtvad ehk nn regioonipimedad meetmed kipuvad regionaalseid erisusi pigem võimendama.

Seetõttu on regionaalse arengu väljakutsetega arvestamine ja meetmete regionaalset arengut toetava mõju suurendamine üks osa EL struktuurivahendite kavandamise protsessist. Protsessi kirjeldus on üldjoontes välja toodud „Juhendmaterjalis toetuse andmise tingimuste õigusakti koostamiseks“ ([TAT juhend](#)), milles antakse juhised „Eesti 2035“ aluspõhimõtetesse ja sihtidesse panustamiseks, sh tasakaalustatuma regionaalse arenguga arvestamiseks. **Valdkonnaministeeriumide ülesandeks toetuse andmise tingimuste (TAT) koostamisel on läbi mõelda võimalused, kuidas lisaks meetmespetsiifiliste eesmärkide saavutamisele on võimalik panustada „Eesti 2035“ sihtidesse ja aluspõhimõtetesse, sealhulgas tasakaalustatud regionaalsesse arengusse¹. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (REM) ülesandeks on ministeeriume seejuures toetada ning regionaalsesse arengusse panustamist seirata².**

<https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2023-11/juhend-meetmete-regionaalmõju-suunamine-2023.pdf>

Talveseminaril ära jäänud ettekanne:

Sulev Valner

**Regionaaltasandi tugevdamisest ja regioonide
arengulepetest**

**[https://www.maainfo.ee/public/files/10122024
Leader_arengulepped.pdf](https://www.maainfo.ee/public/files/10122024
Leader_arengulepped.pdf)**

menti.com | use code **5676 7357**

- 1. Mis juhtuks, kui LEADER tegevusrühmad kaoksid?**
- 2. Kuidas saaks LEADER riigile rohkem väärtust luua?**
- 3. LEADERit dubleerivad tegevused**